

ISSN 2521-1366 (Online), ISSN 2415-802X (Print)

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра культурології та музеєзнавства

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ

**Альманах
наукового товариства «Афіна»
кафедри культурології та музеєзнавства**

Випуск 19

Засновано у 2003 році

Рівне – 2019

ББК 71.0

А 43

УДК 008:168.522

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ: Альманах наукового товариства «Афіна» кафедри культурології та музеєзнавства. Вип. 19 / За ред. проф. В. Г. Виткалова. Рівне: РДГУ, 2019. 147 с.

Головний редактор:

Виткалов С. В. – доктор культурології, професор кафедри культурології та музеєзнавства РДГУ

Редакційна колегія:

- Волков С.М.** – доктор культурології, професор, заступник директора з наукової роботи Інституту культурології НАМУ
- Виткалов С.В.** – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри культурології та музеєзнавства РДГУ (заступник головного редактора, відповідальний секретар)
- Випих-Гавронська А.** – доктор мистецтвознавства (габілітований), професор, проректор відділу розвитку Академії ім. Я. Длугоша (Польща)
- Петрова І.В.** – доктор культурології, професор, завідувач кафедри культурно-дозвілєвої діяльності КНУКіМ
- Єфіменко А.Г.** – доктор мистецтвознавства, професор Українського Вільного університету (Мюнхен, Німеччина)
- Пелех Ю.В.** – доктор педагогічних наук, професор, проректор із науково-педагогічної та навчально-методичної роботи РДГУ
- Потапчук Т.В.** – доктор педагогічних наук, професор кафедри пісенно-хорової практики та постановки голосу РДГУ
- Круль П.Ф.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри теорії та історії виконавського мистецтва ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника»
- Кушнарєнко Н.М.** – доктор педагогічних наук, професор, проректор із наукової роботи ХДАК
- Постоловський Р.М.** – кандидат історичних наук, професор, ректор РДГУ
- Сабадаш Ю.С.** – доктор культурології, професор кафедри культурології та інформаційної діяльності Маріупольського державного університету
- Стоколос Н.Г.** – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри релігієзнавства і теології Національного університету „Острозька академія”
- Костюк Л.К.** – кандидат історичних наук, доцент кафедри культурології і музеєзнавства РДГУ, керівник СНТ «Афіна»
- Швецова-Водка Г.М.** – доктор історичних наук, професор кафедри документальних комунікацій та бібліотечної справи РДГУ
- Яремко-Супрун Н.О.** – доктор мистецтвознавства, професор кафедри музичного фольклору РДГУ

Рецензент:

Гончарова О.М. – доктор культурології, професор Київського національного університету культури і мистецтв

Науковий редактор і упорядник випуску – **проф. Виткалов В.Г.**

Видання зареєстровано ISSN International Centre (Paris, FRANCE):
ISSN 2521-1366 (Online), ISSN 2415-802X (Print)

Видання індексується Index Copernicus, Google Scholar (Польща), РИНЦ (РФ), «Cosmos» (США) та «Research Gate» (Німеччина)

Редакція не завжди поділяє точку зору автора. За точність наведених цитат, імен, прізвищ, дат відповідальність несуть автори.

Друкується за рішенням вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 11 від 29.11.2019 р.)

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації, серія КВ № 15561-4033 Р. Зареєстровано Міністерством юстиції України, наказ № 1489/5 від 18.08.2009 р.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2019

УДК 78.03: 398 (477).81

ДО ПИТАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДИТЯЧИХ ВОКАЛЬНИХ ФОЛЬКЛОРНИХ
АНСАМБЛІВ М. РІВНЕ

Пашинська Вікторія Андріївна – здобувач вищої освіти І освітнього рівня
«Бакалавр», спеціальності 034 «Культурологія»;

Казначесва Людмила Миколаївна – кандидат історичних наук, доцент,
кафедра культурології та музеєзнавства,
Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне
ORCID. 0000-0002-8896-2145
Kaznacheyeva1710@gmail.com

Досліджено поняття «фольклорний ансамбль», визначено провідні особливості функціонування вокальних фольклорних ансамблів та окреслено напрями діяльності дитячих вокальних фольклорних ансамблів у м. Рівне. Запропоновано огляд складу учасників, виявлено репертуар колективів, манери виконання, на які орієнтуються художні керівники.

Ключові слова: автентичні та вторинні фольклорні ансамблі, Етно-культурний центр «Веснянка», Зразкові дитячі фольклорні гурти «Весняночка», «Ранкова роса», «Уляночка».

Постановка проблеми. Культурний простір України формується в умовах становлення нової держави. Нині, в складних геополітичних та культурних обставинах, коли відбувається самоусвідомлення народу як нації, гостро постає проблема збереження національних традицій, фольклору і, як результат, відновлюється інтерес до традицій та фольклорної спадщини.

Охоплюючи духовні та матеріальні цінності, традиційне мистецтво стає поштовхом до культурного розвитку і трансформації культури загалом.

Однією з важливих галузей традиційного мистецтва є вокальне, представлене, зокрема, й творчістю фольклорних ансамблів. Цікавою їх складовою є дитячі вокальні фольклорні ансамблі, які реконструюють автентичну народномузичну традицію. Виявлення особливостей діяльності дитячих фольклорних ансамблів м. Рівне, необхідність вивчення їхньої національної колоритності актуалізувала необхідність даної наукової розвідки.

Огляд останніх досліджень та публікацій. Наприкінці ХХ – початку ХХІ ст., завдяки популяризації традиційного мистецтва, створенню народознавчих центрів, вивчення фольклору стало важливим чинником дослідницької діяльності. Теоретичні аспекти вокального фольклорного ансамблю аналізувалися у праці І. Павленка [6], який виокремив теоретичні основи та жанрові особливості у вокальному ансамблевому фольклорному виконавстві. Дослідження діяльності «вторинного» вокального фольклорного ансамблю здійснила Л. Гапон [2], звернувшись до проблеми виховання співака, окреслила основні завдання та методи навчання. Є. Єфремов [4] та В. Пономаренко [4] досліджували питання народнопісенної традиції як основи діяльності вокального фольклорного ансамблю. І. Сінельніков неодноразово акцентував увагу на дослідженні ролі вокального фольклорного ансамблю у відродженні народнопісенної традиції [9, 10].

Регіональні дослідження фестивальної діяльності Рівненщини здійснила Г. Бернадська [1], вивчивши фольклорну практику крізь призму фестивального туризму регіону, що є складовою рекреаційно-туристичної діяльності. Концепцію роботи етнокультурного центру «Веснянка» у системі позашкільних закладів м. Рівне розглянули В. Ковальчук та О. Гумінська [5].

У процесі дослідження теми використовувалися інтернет-сайти, зокрема офіційні сайти організацій та колективів, де міститься цінна інформація про дитячі вокальні фольклорні колективи м. Рівне, зокрема Зразковий дитячий фольклорний гурт «Весняночка», Зразковий дитячий гурт традиційного поліського співу «Ранкова роса», Зразковий дитячий фольклорний ансамбль «Уляночка» [3, 7, 8].

Мета статті – дослідити діяльність дитячих вокальних фольклорних ансамблів м. Рівне.

Вклад матеріалу дослідження. У сучасному фольклорному виконавстві існує різноманіття фольклорних ансамблів, класифікацію яких можна здійснити за різними особливостями, зокрема організаційно-структурними, стильовими, регіональними [10]. Як зазначає проф. кафедри музичної фольклористики КНУ ім. Т. Шевченка І. Павленко, фольклорними є ансамблі, що виконують народні пісні або танці у відповідності до манери і виконавського стилю місцевої усної або хореографічної традиції [6; 172]. У визначенні проф. КНУКіМ І. Сінельнікова термін «фольклорний ансамбль» розуміється як усталена група виконавців народних творів, пов'язаних із народними обрядами та святами,

або ж форма сучасного аматорства, у якому відтворюються традиційні народні пісні, танці, інструментальна музика переважно в сценічних умовах [9-10].

Діяльність фольклорних ансамблів спрямована на обробку народно-музичного матеріалу, професійне вивчення голосоведення і манери певного регіону; при цьому на меті у кожного ансамблю є власні завдання, що формують основну діяльність колективу. Це, насамперед, дослідницька діяльність, вивчення особливостей манер співу, реконструкція обрядодій, популяризація народнопісенної творчості тощо. На основі завдань формується мета і викристалізовується специфіка колективу. Важливими чинниками функціонування ансамблів є, безперечно, склад учасників фольклорного гурту, його репертуар, манера виконання, на яку орієнтується керівник ансамблю, методика навчання, матеріальна база функціонування ансамблю тощо [10].

Беручи за основу класифікацію І. Павленка, фольклорні ансамблі можна поділити на декілька груп:

- автентичні (первинні) фольклорні ансамблі (співочі, танцювальні або змішані), в яких беруть участь носії співочих чи танцювальних традицій (зокрема, місцевих (локальних), територіальних, регіональних та ін.). Переважно такі автентичні фольклорні ансамблі створюються та функціонують у сільській місцевості, успадковуючи та передаючи пісенну і танцювальну духовну культуру предків із покоління в покоління;

- вторинні фольклорні ансамблі створені не носіями співочих чи танцювальних традицій, а їх учасники реконструюють виконання записів пісенного чи танцювального фольклору [6; 172].

При цьому, вторинний фольклорний колектив, за визначенням проф. Є. Єфремова, – це ансамбль, що складається з виконавців, далеких від фольклорних джерел, однак які прагнуть у своїй роботі наслідувати традиції первинного (автентичного) фольклорного середовища [4].

Обрані до розгляду художні гурти м. Рівне здійснюють вторинне відтворення фольклору. Серед дитячих вокальних фольклорних ансамблів міста найчисельнішим і найдіяльнішим є ті, що функціонують в Етнокультурному центрі (ЕКЦ) Палацу дітей та молоді (кер. – лауреат Всеукраїнської премії за охорону та збереження нематеріальної культурної спадщини ім. В. Гнатюка В. Ковальчук). На базі Центру діють декілька фольклорних гуртів: «Весняночка», «Веснянка», «Сільська музика». Вік учасників становить 4-18 років. Створена тут і лабораторія поліського фольклору [2].

Зразковий дитячий фольклорний гурт «Весняночка», сформований 1983 р. За майже 36 років своєї діяльності став одним із провідних дитячих колективів. Його учасники займаються дослідницькою і виконавською діяльністю, а загалом гурт спеціалізується на виконанні обрядових, побутових, позакалендарних творів, що побутують на Рівненщині. При цьому, основними народними обрядодіями гурту «Весняночка» є календарні (колядування, щедрування, весняні обрядодії, Троїцькі, купальські, петрівчані обряди), дитячі (зустріч птахів навесні, закликання дощу), відтворення дозвіллевих звичаїв (вечорниці, вуличні розваги, народні ігри, забавлянки) та виконання ритуалів посвячень (введення на посаду, постригання) [3; 11]. Варто вказати, що у засвоєнні виконавських особливостей співочих манер і обрядовій у «Весняночці» важливе значення відіграє синкретизм: поєднуючи у собі різні види мистецтва (театральне, вокальне, танцювальне), відтворення обрядів сприяє розвитку професійності учасників, засвоєнні фольклорної традиції, духовному розвитку особистості.

Учасниками гурту відтворюється самобутня манера співу, досліджена Є. Єфремовим та І. Сінельниковим [4, 9]. Вони виокремлюють виконавські правила народного вокалу, якими користуються і керівники фольклорного гурту «Весняночка»:

- співати «своїм голосом», зберігаючи природність, неповторність голосу;
- співати на диханні з опорою на діафрагму; звукова атака народного співу є твердою, тому дихання стає важливою складовою вокалу;
- співати у «грудному резонаторі»: формування звуку відбувається в цьому резонаторі і є найприроднішим;
- співати так, як говориш, чітко артикулюючи і користуючись діалектами регіону;
- співати у «високій співацькій позиції», що забезпечує чистоту інтонування, яскравість звучання голосу [3, 9, 11].

Учасники гурту «Весняночка» беруть активну участь у діяльності лабораторії поліського фольклору ЕКЦ «Веснянка». Основною метою діяльності лабораторії є дослідження народно-музичної творчості Рівненського Полісся, проведення експедицій, обробка зібраного матеріалу, активне використання пісенних творів у репертуарі колективів.

У фондах лабораторії наявні чисельні аудіо- та відеоматеріали, фотографії, а також матеріальна спадщина – традиційний одяг, старовинні музичні інструменти, елементи побуту та народно-ужиткового мистецтва. Популярністю в учасників Етнокультурного центру та шанувальників

народної культури краю користується цикл концертів-зустрічей із автентичними сільськими виконавцями, що відбуваються в лабораторії ЕКЦ «Веснянка» [3, 5].

ЕКЦ приділяє свою творчу увагу питанням дослідження, збереження та популяризації автентичної творчості, що є загальнонаціональним для українського суспільства, адже автентичні традиції є основою відродження національної свідомості, духовного розвитку суспільства, культуротворчим чинником сучасного мистецтва. Рівненщина має міцні традиції збереження та розвитку фольклорного вокального мистецтва: у розвитку народної культури в діяльності ЕКЦ відтворені елементи народної культури, що свідчать про самобутність і специфіку Поліського краю. Адже Рівненщина є скарбницею народних фольклорних творів, які зберігаються завдяки діяльності народних колективів, що представляють вторинне відтворення фольклору, зокрема й ЕКЦ «Веснянка» [5].

Ансамбль є учасником низки концертів для мешканців міста та області, лауреатом, переможцем та володарем гран-прі численних Всеукраїнських фестивалів, свят і конкурсів. Він неодноразово представляв етнокультурну спадщину України на Міжнародних фольклорних фестивалях та конкурсах у Польщі, Словаччині, Чехії, Угорщині, Болгарії, Греції, Росії, Німеччині, Франції, Сербії, Австрії, Італії.

Окрім участі у численних фольклорних конкурсах та фестивалях ЕКТ «Веснянка» є організатором Міжнародного молодіжного фестивалю традиційної народної культури «Древлянські джерела», що проходив у м. Рівне упродовж 1998–2010 рр. [1, 3].

Ще одним оригінальним дитячим вокальним фольклорним ансамблем міста є Зразковий дитячий гурт традиційного поліського співу «Ранкова роса», створений на базі Рівненської загальноосвітньої школи І–ІІІ ступенів № 28 (кер. Алла та Юрій Ковальчуки). Серед 60 учасників функціонує підготовча, молодша, середня і старша групи. Головними завданнями гурту є популяризація традиційної народної культури серед дітей шкільного віку, успадкування поліської манери співу, відтворення обрядодій регіону [7].

У процесі діяльності гурту «Ранкова роса» вихованці вивчають традиційну манеру виконавства північних районів Рівненського Полісся, їх діалекти, локальні відмінності костюмів північних районів, методику організації та проведення фольклорно-етнографічних експедицій, навчаються самостійному фіксуванню музичного фольклору, паспортизації експедиційно-польових робіт фольклорно-етнографічних експедицій.

Серед основних навичок учасників є володіння прийомами традиційного гуртового виконавства а *carrella* та з інструментальним супроводом, володіння навичками сольного виконавства, у дуєті, тріо та квартеті. Також під час навчання учасники мають змогу розширити співочий діапазон, розвинути музичний слух, навчитися основних законів сценічної культури та елементів народної хореографії.

У період канікул керівники і учасники ансамблю організовують фольклорно-етнографічні експедиції у північні райони Рівненської області, під час яких записують пісенний матеріал, спілкуються з носіями автентичної культури, збирають народний одяг і атрибутику, вчать традиційним ремеслам [7]. Під час експедицій вони переймають народну мову (діалект, говірку) осередку, села, що сприяє активізації навчання.

Участь у цьому дитячому гурті є засобом духовного освоєння дійсності, пізнання прекрасного, долучення підрастаючого покоління до скарбниці народної творчості. Знайомство з народною творчістю не тільки збагачує знання дітей, але й виховує повагу і любов до культури свого та інших народів. «Ранкова роса» є неодноразовим лауреатом, дипломантом та учасником Всеукраїнських і Міжнародних фестивалів традиційної народної культури в Україні та за кордоном [7].

На базі КЗ «Рівненська ДМШ № 2» функціонує Зразковий дитячий фольклорний ансамбль «Уляночка». З 1994 р. керівником колективу є І. Татарин – викладач класу народного співу відділу сольного співу, спеціаліст вищої категорії [8]. Напружена творча робота, що постійно ведеться в колективі, сприяє формуванню надзвичайно широкого, різноманітного і самобутнього репертуару: дитячий вокальний фольклорний ансамбль спеціалізується на виконанні обрядових, побутових, позакалендарних творів, а також побутових танців. У репертуарі колективу понад 250 українських народних пісень; за роки діяльності відтворено чисельні обрядодії.

Сценічне вбрання колективу містить елементи автентичного одягу, зібране в експедиціях керівником та учасниками ансамблю, а також нові костюми, виготовлені за старовинними кроями.

У колективі використовується своєрідна манера виконання і специфіка формування звуку, характерна для Полісся. Концертні твори ансамблю, що виконуються а *carrella* та під акомпанемент інструментального ансамблю «Перепілонька», скомпановані з особливою майстерністю і яскраво демонструють мелос Поліського регіону. До складу колективу входить 20 учасників.

Фольклорний ансамбль «Уляночка» є лауреатом і переможцем міжнародних й всеукраїнських фольклорних фестивалів та конкурсів, бере активну участь у місцевих і обласних концертних

програмах. Колектив здобув популярність не лише в Україні, а й далеко за її межами, відвідав із власною сольною програмою Польщу, Італію, Францію, Німеччину [8].

Зберігати відтворювати і примножувати багатівкову культуру Полісся і всієї України, яскраво доносити її до людства в найвищому художньо-естетичному втіленні – основне завдання всіх учасників дитячого вокального фольклорного ансамблю. Своєю натхненною творчою працею, високою виконавською майстерністю ансамбль робить свій важливий внесок у розбудову українського національного мистецтва, утверджує високий авторитет і позитивний імідж держави.

Висновки. Діяльність дитячих вокальних фольклорних ансамблів м. Рівне, зокрема ЕКЦ «Весняночка», Зразкового дитячого гурту традиційного поліського співу «Ранкова роса», Зразкового дитячого фольклорного ансамблю «Уляночка» спрямована на експедиційну, дослідницьку роботу, опрацювання та відтворення поліської манери співу, поширення і популяризацію української традиційної музики. Ці колективи функціують на базах позанавчальних та навчальних закладів, що дає можливість проводити етнокультурні дослідження, навчально-творчі заходи, спрямовані на залучення дітей та молоді до вивчення автентичної традиції. Все це стає акумулюючим фактором, що дає поштовх до всебічного вивчення та збереження народних традицій і фольклорної творчості. Демонструючи народну творчість на сцені, колективи пропагують духовну культуру, створюючи підґрунтя для розвитку особистості, підтримки і самоствердження нації.

Список використаної літератури

1. Бернадська Г. О. Фестивальний туризм як складова рекреаційно-туристської діяльності Рівненської області. *Теорія і практика сучасної науки*. Матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Чернівці, 24-25 листоп. 2017 р.): у 2 ч. Херсон : Вид. дім «Гельветика», 2017. Ч. 1. С. 101–103.
2. Гапон Л. Д. До проблеми виховання співака у вторинному фольклорному ансамблі. URL: http://old.philology.lnu.edu.ua/visnyk/43_2010/43_2010_Hapon.pdf
3. Етнокультурний центр «Веснянка» Рівненського МПДМ. *Веснянка*. Офіційний сайт. URL: <http://www.folk.org.ua/portal/vesnianka/>
4. Єфремов Є. В., Пономаренко В. М. Дослідження локальної народнопісенної традиції як основа діяльності вторинного фольклорного ансамблю. *Українське музикознавство*. Київ : Вид-во Муз. Україна, 1989. Вип. 24. С. 3–16.
5. Ковальчук В. П., Гумінська О. О. Етнокультурний центр у системі позашкільного закладу: концепція, досвід, перспективи: метод. посіб. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2014. 192 с.
6. Павленко І. Я. Вокальні ансамблі в сучасному народнопісенному виконавстві (жанрові особливості). URL: <http://philology.knu.ua/files/library/folklore/38/27.pdf>
7. «Ранкова роса». *Музика Полісся*. Офіційний сайт. URL: <http://muzykapolesia.net>
8. Рівненська дитяча музична школа № 2. Офіційний сайт. URL: <https://sites.google.com/site/rivnemusikschool2/-department/-solo>
9. Сінельников І. Г. Вокальна робота у молодіжному фольклорному ансамблі: теорія і практика. *Молодий вчений*. 2017. № 10. С. 335–339. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2017_10_80
10. Сінельников І. Г. Фольклорний ансамбль та його роль у відродженні народнопісенної національної традиції. VII Культурологічне читання пам'яті В. Подкопаєва «Культурна трансформація сучасного українського суспільства»: зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. м. Київ, 4–5 черв. 2009 р. Київ, 2009. Ч. 1. С. 257–261.
11. Співає «Веснянка»: Календарно-обрядові та позакалендарні пісні з репертуару зразкового фольклорного гурту «Веснянка» Палацу дітей та молоді м. Рівне. Рівне : Володимирець. рай. друк., 1995. 96 с.

References

1. Bernadska H.O. Festyvalnyi turizm yak skladova rekreatsino-turystskoi diialnosti Rivnenskoï oblasti. Teoriia i praktyka suchasnoï nauky. Materialy II Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (m. Chernivtsi, 24-25 lystopada 2017 r.): u 2 ch. Kherson: Vydavnychi dim «Helvetyka», 2017. Ch. 1. S. 101–103.
2. Hapon L. D. Do problemy vykhovannia spivaka u vtorynnomu folklornomu ansambli. URL: http://old.philology.lnu.edu.ua/visnyk/43_2010/43_2010_Hapon.pdf
3. Etnokulturnyi tsentr «Vesnianka» Rivnenskoho MPDМ. Vesnianka. Ofitsiynyi sait. URL: <http://www.folk.org.ua/portal/vesnianka/>
4. Iefremov Ye. V., Ponomarenko V. M. Doslidzhennia lokalnoi narodnypisennoi tradytsii yak osnova diialnosti vtorynnoho folklornoho ansambliu. Ukrainse muzykoznavstvo. Kyiv : Vyd-vo Muzychna Ukraina, 1989. Vyp. 24. S. 3-16.
5. Kovalchuk V.P., Huminska O.O. Etnokulturnyi tsentr u systemi pozashkilnoho zakladu: kontseptsiia, dosvid, perspektyvy: metod. posibnyk. Ternopil: Navchalna knyha-Bohdan, 2014. 192 s.
6. Pavlenko I.Ia. Vokalni ansambli v suchasnomu narodnypisennomu vykonavstvi (zhanrovi osoblyvosti). URL: <http://philology.knu.ua/files/library/folklore/38/27.pdf>
7. Rankova rosa. Muzyka Polissia. Ofitsiynyi sait. URL: <http://muzykapolesia.net>
8. Rivnenska dytiacha muzychna shkola № 2. Ofitsiynyi sait. URL: <https://sites.google.com/site/rivnemusikschool2/-department/-solo>

9. Sinelnikov I.H. Vokalna robota u molodizhnomu folklornomu ansamblі: teoriia i praktyka. *Molodyi vchenyi*. 2017. № 10. S. 335-339. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2017_10_80

10. Sinelnikov I.H. Folklorni ansambl ta yoho rol u vidrodzhenni narodnopisennoi natsionalnoi tradytsii. VII Kulturolohichni chytannia pamiati Volodymyra Podkopaieva «*Kulturna transformatsiia suchasnoho ukrainskoho suspilstva*»: zb. materialiv Vseukr. nauk.-prakt. konf, m. Kyiv, 4-5 cherv. 2009 r. Kyiv, 2009. Ch. 1. S. 257–261.

11. Spivaie «Vesnianka»: Kalendarsno-obriadovi ta pozakalendarsni pisni z repertuaru zrazkovoho folklornoho hurtu «Vesnianka» Palatsu ditei ta molodi m. Rivne. Rivne : Volodymyretska raionna drukarnia, 1995. 96 s.

К ВОПРОСУ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ДЕТСКИХ ВОКАЛЬНЫХ ФОЛЬКЛОРНЫХ АНСАМБЛЕЙ Г. РИВНЕ

Пашинская Виктория Андреевна – соискатель высшего образования I образовательного уровня «Бакалавр» специальности 034 «Культурология»;

Казначеева Людмила Николаевна – кандидат исторических наук, доцент, кафедра культурологии и музееведения, Ривненский государственный гуманитарный университет, г. Ривне

Исследовано понятие «фольклорный ансамбль», определены основные особенности вокальных фольклорных ансамблей и намечены направления деятельности детских вокальных фольклорных ансамблей г. Ривне. В частности, предложен обзор состава участников, прослежен репертуар коллективов, манеры исполнения, на которые ориентируются руководители коллективов.

Ключевые слова: особенности фольклорного исполнительства, аутентичные (первичные) и вторичные фольклорные ансамбли, Этно-культурный центр «Веснянка», Образцовые детские ансамбли «Весняночка», «Утренняя роса», «Ульяночка».

TO QUESTION OF THE ACTIVITIES OF CHILDREN'S VOCAL FOLKLORE ANSAMBLIES OF RIVNE

Pashynska Viktoriia – the 4th course higher education student in specialty of Culture studies, Rivne State University for the Humanities, Rivne;

Kaznacheieva Lyudmyla – docent, Ph.D. in History, Rivne

The article investigates the concept of «folklore ensemble», identifies the main features of vocal folklore ensembles and outlines the activities of children's vocal folk ensembles in Rivne. In particular, the proposed characteristics of the composition the participants, traced the repertoire of the ensembles, the manners of research, on which the leader of the group is guided, the material resources of the functioning of the ensemble.

Key words: features of folk performing, authentic and secondary folk ensembles, children's folklore group «Vesnianochka», exemplary children's folklore ensemble «Ulyanochka», exemplary children's group of traditional Polissian singing «Morning Dew».

UDC 78.03: 398 (477).81

TO QUESTION OF THE ACTIVITIES OF CHILDREN'S VOCAL FOLKLORE ANSAMBLIES OF RIVNE

Pashynska Viktoriia – the 4th course higher education student in specialty of Culture studies, Rivne State University for the Humanities, Rivne;

Kaznacheieva Lyudmyla – docent, Ph.D. in History, Rivne

The aim of the article is to investigate the activity of children's vocal folk ensembles of Rivne.

Methodology of research. In the process of carrying out research, theoretical, historico-bibliographic and analytical methods were used.

Results. The activity of the children's vocal folk ensembles of Rivne is aimed at professional expeditionary, researching work, elaboration and reproduction of the Polissian manner of singing, distribution and propaganda of Ukrainian traditional music. The most creative children's folklore group of Rivne are children's folklore group «Vesnianochka», exemplary children's folklore ensemble «Ulyanochka», exemplary children's group of traditional Polissian singing «Morning Dew». These folklore teams function at the educational establishment, which make the possibility to conduct ethnocultural research. Educational and creative activities of the ensembles aimed at involving children and young people to study the authentic traditions. All of these become an accumulation factor, which gives an impetus to study and preservation folk traditions and folklore creativity. Demonstrating folk art on stage, the ensembles propagated spiritual culture, created the basis for the development of the individual and self-affirmation of the nation.

Novelty. The scientific novelty of work consists in the detailed study of the theoretical and practical heritage of the children's folklore vocal ensembles of Rivne, the analysis of their artistic experience and the determination of the role of the local children's folklore vocal ensembles in the development of modern culture of Rivne.

Practical meaning. The results of the article can be used in the practical work of art historians, regional researchers of musical creativity. Information will be useful to students of creative specialties, graduate students and teachers, practical workers of culture and art, leaders of folk ensembles.

Key words: features of folk performing, authentic and secondary folk ensembles, children's folklore group «Vesnianochka», exemplary children's folklore ensemble «Ulyanochka», exemplary children's group of traditional Polissian singing «Morning Dew».

Надійшла до редакції 20.06.2019 р.

УДК 785 (477.83)

МУЗИЧНІ КОЛЕКТИВИ САМБІРЩИНИ В СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ СЬОГОДЕННЯ

Полюга Вікторія Володимирівна – кандидат філософських наук, доцент кафедри методики музичного виховання та диригування, Дрогобицький державний педагогічний університет ім. І. Франка, м. Дрогобич, orcid.org/0000-0001-8778-2380; viktoriya_322@meta.ua;

Олач Юлія Ігорівна – аспірант кафедри методики музичного виховання та диригування, Дрогобицький державний педагогічний університет ім. І. Франка, м. Дрогобич orcid.org/0000-0002-3105-5229 jula_olach@ukr.net

Проаналізовано історію створення та діяльність інструментальних колективів м. Самбора: ансамбль народної музики «Жорна», народний естрадно-духовий оркестр «Ретро», ансамбль народної музики «Джерело», оркестр народних інструментів та Народний камерний оркестр «Тірас». Висвітлено біографії керівників, їхні заслуги на мистецькій ниві, внесок у розвиток культурного життя краю. Розглянуто репертуар, концертну діяльність та творчі надбання колективів. Здійснено огляд мистецько-виконавської діяльності інструментальних колективів у зарубіжжі в рамках міжкультурного обміну. Встановлено, що зберігаючи культурні традиції краю музичні колективи Самбірщини збагачують культурне середовище українського соціуму в умовах сьогодення.

Ключові слова: музичний колектив, Самбірщина, культура, суспільство.

Постановка проблеми. Сучасний стан соціокультурної сфери зумовлений такими об'єктивними обставинами, що визначають стан суспільства; становищем різних груп та особистостей в цьому суспільстві; значенням ідентифікації етносу, що проявляється в музичній культурі як найбільш інформаційно-об'ємному виді духовної практики.

Як і будь-який інший вид мистецтва, музика є одним з універсальних способів духовно-практичного освоєння світу, що відіграє помітну роль у становленні сьогодення та міжнаціональному спілкуванні людей. Це надає їй особливого значення в традиційній структурі соціокультурного буття. Народна пісня є носієм культурного коду народу, втілює важливі риси національної культури, є ретранслятором системи цінностей (суспільні традиції, норми, ідеали тощо).

Культура (від лат. «cultura» – догляд, освіта, розвиток) – сукупність матеріальних та духовних цінностей, створених людством за час його існування. Народні звичаї, обряди, традиції, вірування, культура поведінки, фольклор, мистецтво – це духовна культура суспільства [6, 83]. Відповідно, у соціокультурній практиці відображена міра володіння культурним надбанням суспільства і застосування його у соціальній діяльності окремого індивіда, конкретної соціально-професійної групи та суспільства загалом, адже останнє не може існувати без системи позитивних соціокультурних цінностей, а людина не може формуватися без соціокультурних цінностей.

Українці як нація мають свою багату спадщину. Щодо музичних надбань – слід відзначити, що українська музика має свій широкий колорит, багату мелодику. Усе це втілюється у творчості інструментальних колективів м. Самбора: ансамбль народної музики «Жорна», Народний естрадно-духовий оркестр «Ретро», ансамбль народної музики «Джерело», оркестр народних інструментів та Народний камерний оркестр «Тірас».

Аналіз останніх досліджень. Інформацію стосовно інструментальних колективів м. Самбора можна знайти у праці Д. Каднічанського [6]. Проте сьогодні творчі здобутки ансамблів не достатньо висвітлені в науковій літературі.

Мета статті – виявити етапи становлення та творчу діяльність музичних колективів Самбірщини в соціокультурному просторі сьогодення.

Виклад основного матеріалу. Культура як соціальне наслідування виявляється через «пам'ять» людства, опредмечуючись у тих чи інших знакових системах, а саме музичному мистецтві. Тут соціальний досвід минулих поколінь розпредмечується, «декодується» і сприймається новими

ЗМІСТ

<i>Постоловський Р. М.</i> Вітальне слово	3
<i>Виткалов С. В., Виткалов В. Г.</i> Організаційно-культурні процеси в Україні в умовах зміни усталених стереотипів	4
 Розділ I. ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНА РЕТРОСПЕКТИВА ЛЮДСЬКОЇ ТВОРЧОСТІ 	
<i>Романенко О.</i> The democratic transformation as a value in the postcommunist countries	8
 Розділ II. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ КУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 	
<i>Киндратюк Б. Д.</i> Теоретико-методическое обеспечение преподавания музыкальной педагогики: междисциплинарный аспект	14
<i>Дещинська Д.</i> Гра як основа дитячого дозвілля	18
 Розділ III. ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ 	
<i>Бондарчук Я. В.</i> Зооморфні образи бінарної та триярусної структури всесвіту в мистецтві палеоліту	25
<i>Шевцова І. М.</i> Соціальна сутність етнічного хореографічного мистецтва Закарпаття	33
<i>Німилович О. М.</i> Опера-казка «Лісова школа» (Лібрето Т. Савчинської-Латик) у творчості видатної композиторки сучасності Богдани Фільц	38
<i>Візула В. І.</i> Закарпатська народна пісня в творчості М. Попенка	43
<i>Кузьменко Т. Г.</i> Культурна глобалізація та її вплив на сучасне Українське мистецтво	48
<i>Пашинська В. А., Казначеева Л. М.</i> До питання діяльності дитячих вокальних фольклорних ансамблів м. Рівне	54
<i>Полюга В. В., Олач Ю. І.</i> Музичні колективи Самбірщини в соціокультурному просторі сьогодення	59
<i>Щербій С.</i> Елеонора Виноградова – диригент, педагог, засновник першого професійного хору хлопчиків України	64
<i>Мазур Н. А.</i> До питання про новаторство у концертних баянних транскрипціях Івана Яшкевича	69
<i>Ковальчук М. О.</i> Мистецтво майбутнього в контексті науково-технічного прогресу (за творчістю Юрія Мусатова)	74
<i>Каташинська А. С.</i> Касян Євченко – майстер із вдосконалення та популяризації українських народних інструментів	78
<i>Славута І. Й.</i> Культурно-мистецький потенціал Збаражчини у питаннях підвищення духовності місцевого населення	84

<i>Крупіч К. В.</i> Культурно-дозвілєва діяльність Костопільського районного будинку культури	89
<i>Войтович О. О., Гісовський В. Б.</i> Естетична оцінка акустичних властивостей концертної зали на базі парадигми нейронних мереж	94
<i>Єфимець Л., Костюк Л. К.</i> Проблеми і перспективи розвитку культурного туризму на Рівненщині	100
<i>Виткалов В. Г., Вежичанин М. С.</i> Сучасні форми організації молодіжного дозвілля на регіональному рівні : досвід Рокитнівщини	105

Розділ IV. КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКА ПАРАДИГМА УКРАЇНИ В РОЗМАЇТТІ ВИЯВІВ

<i>Яцула Т. В.</i> Підготовка майбутніх учителів до організації дозвілля школярів	111
<i>Самохвалова А. І., Онищенко Н. Г.</i> Актуальність екологічної освіти у вищих навчальних закладах	115
<i>Сторонська Н. З.</i> Дрогобицька музично-педагогічна школа в контексті академічного сьогодення	119
<i>Лобан Т. Й., Волошина Л. П.</i> Методичні аспекти уроку з дисципліни «Теорія та методика викладання джаз-модерн танцю»	126
<i>Волошина Л. П., Лобан Т. Й.</i> Адажіо як засіб формування виконавських здібностей хореографа у вищій школі	132
<i>Легка І. П., Гордєєва О. Ю.</i> Хореографічний колектив як соціокультурний чинник формування та розвитку творчих здібностей особистості	137

CONTENTS

<i>Postolovskiy R.</i> Congratulatory word	3
<i>Vytkalov S.V., Vytkalov V.G.</i> Organizational and cultural processes in Ukraine in the conditions of change of established stereotypes	4

Part I. HISTORICAL AND CULTURAL RETROSPECTIVE OF HUMAN CREATIVITY

<i>Романенко О.</i> Демократична трансформація як цінність у посткомуністичних країнах	8
--	---

Part II. THEORETICAL AND METHODOLOGICAL ASPECT OF CULTURAL ACTIVITY

<i>Kindratiuk B.</i> Theoretical and methodological support of teaching music pedagogy: interdisciplinary aspect	14
<i>Deschynska D.</i> The game as the basis of children`s leisure s	18

Part III. PEDAGOGICAL PROBLEMS OF MODERN HIGH SCHOOL

<i>Bondarchuk Y.</i> Zoomorphic images of the binary and three-tier structure of the universe in paleolithic art	25
<i>Shevtsova I.</i> The social essence of the ethnic choreographic art of Transcarpatian region	33
<i>Nimylovych O.</i> Fairy tale opera entitled the Sylvan school with A libretto by Teodora Savchynska- viewed Latyk in the context of the creative heritage of Bohdana Filts, a prominent composer of our days	38
<i>Vigula V.</i> Transcarpathian folk song in the work of Nikolai Popenko	43
<i>Kusmenko T.</i> Cultural globalization and its influence on modern Ukrainian art	48
<i>Pashynska V., Kaznacheieva L.</i> To question of the activities of children's vocal folklore ansambles of Rivne	54
<i>Poliuha V., Olach Y.</i> Music collectives of Sambir region in the socio-cultural space of the present	59
<i>Shcherbii S.</i> Eleonora Vynogradova – conductor, teacher, founder of the first professional choir of boys of Ukraine	64
<i>Mazur N.</i> To the question of innovation in concert Accordion transcriptions of Ivan Yashkevych	69
<i>Kovalchuk M.</i> The art of the future in the context of scientific and technical progress (by the works of Yuri Musatov)	74
<i>Katashynska A.</i> Kassian Yevchenko is a master of improving and popularizing Ukrainian folk instruments	78
<i>Slavuta I.</i> Cultural and art cultural potential in questions on increasing the Spiriuality of local population	84

<i>Krupich K.</i> Cultural-leisure activity Kostopilskogo district house of culture	89
<i>Voitovych A., Gisoivskiy V.</i> Aesthetic evaluation of the acoustic properties of a concert hall based on the neural network paradigm	94
<i>Yefymets L., Kostiuk L.</i> Problems and prospects of cultural tourism development of the Rivnensshyna ...	100
<i>Vytkalov V., Vezhychanyn M.</i> Modern forms of organization of youth leisure at regional level: the experience of Rokytno region	105

***Part IV. CULTURAL AND ARTISTIC PARADIGM OF UKRAINE
IN THE DIVERSITY OF MANIFESTATIONS***

<i>Yatsula T.</i> Training of future teachers for organization of students' Leisure	111
<i>Samokhvalova A., Onishchenko N.</i> Actuality of environmental education in higher education institutions	115
<i>Storonska N.</i> Drohobych the music and pedagogical school in the context of academic today	119
<i>Loban T., Voloshyna L.</i> Methodical aspects of «theory and methodology of teaching jazz-modern dance» course	126
<i>Voloshyna L., Loban T.</i> Adagio as a means of choreographer' executive abilities forming in higher school	132
<i>Lehcka I., Hordieieva O.</i> Ochoreographic collective as a socio-cultural factor for formation and development of individual creative abilities	137

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ

АЛЬМАНАХ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА «АФІНА» КАФЕДРИ КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА
МУЗЕЄЗНАВСТВА РІВНЕНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ВИПУСК 18

Наукове редагування і коректура – *проф. Виткалов В.Г.*
Упорядкування, верстка та макет – *проф. Виткалов С.В.*
Відповідальний за випуск – *Виткалов В.Г.*

Підписано до друку 24.11.2019. Замовлення № 231/1.
Формат 60x84 1/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. арк. 16.08. Наклад 100 прим.

Адреса редакції: м. Рівне, вул. С. Бандери, 12.
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра культурології та музеєзнавства. Тел. 0(362) 63-42-62

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ: Альманах наукового товариства «Афіна»
кафедри культурології та музеєзнавства. Вип. 19 / За ред. проф. В. Г. Виткалова. Рівне: РДГУ, 2019.
147 с.

*Свідотство про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації, серія КВ № 15561-4033 Р.
Зареєстрованого Міністерством юстиції України, наказ № 1489/5 від 18.08.2009 р.*

ISBN 978-966-8424-77-9

**ББК 71.0
УДК 08:168.522**

*Віддруковано у відділі
інформаційного та мережевого забезпечення
Рівненського державного гуманітарного університету
33028, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12*